

Солдат Джеймс Раєн

«Наш фільм є пам'ятником»

Стівен Спілберг про "Солдата Джеймса Раєна", ветеранів війни та патріотизм в Америці.

Новий фільм Стівена Спілберга дістав великий розголос у пресі, потрапив у знамениту хроніку року "Шпігеля" (там фігурує і "Титанік" як оскарівський рекордсмен), його висунуто по п'яти номінаціях на "Оскар". Картина присвячена вторгненню американських військ в Нормандію 6 червня 1944 року. Величезний пляж стає цвинтарем, море пофарбувалося кров'ю, узбережжя устелене шматками м'яса, пронизане стогонами, прокльонами, молитвами... Такого натуралізму кінематограф ще не продукував! Напевно, й правдивішої атмосфери війни також!

Головнокомандуванню стало відомо, що одна американська мати вже втратила трьох синів на війні. І тому було дано наказ знайти і повернути четвертого, котрий якраз і був у Нормандії. Командир операції, якого блискуче зіграв Том Хенкс, мисляча людина, виправдовує свою участь у війні єдиною місією - знайти Джеймса Раєна, молодшого сина, і неушкодженим повернути додому. Чудова зав'язка! Адже там і тоді, де місією було вбивати, народжується ідея порятунку, і це стає справою всього батальйону.

З величезними труднощами Джеймса (Мет Деймон) знаходять. Але хлопчина відмовляється повертатися і разом з товаришами продовжує воювати. У вирішальній битві, де численно переважає противник, солдати, особливо командир, дбають не лише про те, як виграти, вижити, а й як зберегти життя Джеймсу. Командир гине, Раєн залишається в живих.

У фільмі багато незвичних для голлівудського кіно моментів. Цікаві образи солдатів і природи, яка контрастує зі смертю і волею до життя. Запам'ятовується солдат-інтелігент, розсіяний, добрий хлопчина-поліглот, який має до війни суто науковий інтерес. Вона для нього - ще один, найнебезпечніший і найостанніший етап пізнання.

На жаль, початок і кінець фільму не втішили оригінальністю. Зелене поле, всіяне білими хрестами, - священне для живих місце. Старенький Раєн з великою родиною приходить на цвинтар вклонитися і поплакати на могилі капітана та інших загиблих вояків. Це своєрідна оцінка фільму, стимул до пам'яті, якого глядач не потребує.

Шпігель: Мр. Спілберг, ви передбачали, що "Солдат Джеймс Раєн" стане комерційним провалом. Тепер ваша драма про світову війну в усьому світі - одна з найуспішніших картин року. Чи ви справді не чекали цього, чи раніше просто кокетували щодо неспіху?

Спілберг: Фільми про війну вважалися повністю вичерпаним, непопулярним жанром. Окрім того, ми з моїм консультантом вважали, що через акти насильства жінки не будуть ходити на фільм. Але коли люди ринули в кіно, кінцеві підрахунки показали, що публіка складалася наполовину з чоловіків і жінок.

Шпігель: Ви описали фільм як "фізичний досвід". Глядача начебто вкинуто у вир битви в Нормандії. Чому це його хвилює?

Спілберг: Я сподіваюсь, що глядач, який цьому досвіду піддається, має глибоку повагу до молодих людей, які тоді робили те, що треба було зробити. Якби я просто зняв ще один гладенький фільм про Другу світову війну, він був би серед більше заслужених попередніх фільмів. Деякі з них розглядали війну як підґрунтя пригод, інші - на зразок "Найдовшого дня"...

Шпігель: ...Який, як і ваш фільм, розповідає про найдовший день нападу союзників на Омаха-Біч в Нормандії.

Спілберг: ...Хотілося справді війну показати. Але всі ці фільми ніколи не були правдивими. Ветерани не

мали відчуття, що їхній досвід зіграно на екрані. Коли я готувався до фільму, багато ветеранів знову й знову говорили до мене: "Будь ласка, не тільки розберіть всі факти, які ми Вам дали, щоб подальший голлівудський спектакль з них зробити. Я сподіваюсь, Ви знімете нашу війну, не голлівудську".

Шпігель: Отже, Ви створили "Солдата Джеймса Раєна" переважно для ветеранів?

Спілберг: Так. Наш фільм - пам'ятник, меморіал. Мені хотілося розказати історію, яка у США майже відійшла в минуле. Друга світова

війна є найважливішою подією століття.

Шпігель: Чи ви горді з ролі американців у цій війні?

Спілберг: Так, я гордий за американців і союзників в цілому. Інакше ми б сьогодні тут не сиділи, напевно, я як єврей давно б уже зник із земної поверхні, коли б нацисти виграли.

Шпігель: Один європейський критик закинув вам роздутий патріотизм у драмі про війну. Чи це так?

Спілберг: З часом гордість американців за американський прапор зникає, бо вони задурені політичними брехунами. Ідея патріотизму дуже змінилася. В тридцяті-п'ятдесяті роки люди були більш солідарними, але згодом солідарні общини почали руйнуватися. Великий американський котел поступово розчинився, замість того, щоб показати себе єдиною етнічною або соціальною групою. Через це сьогодні набагато тяжче творцям культури у США представити щось подібне до солідарності в літературі, на телебаченні або в кіно.

Шпігель: Але ви залюбки б відродили здоровий патріотизм?

Спілберг: Так. Хоч як виробник фільмів я не можу цього зробити, але принаймні як громадянин Америки я бачу, що наша країна згадує деякі принципи, які були дійовими в часи Кеннеді. Якщо мій фільм зробив у це свій внесок, то це робить мене щасливим.